

Näyteteksti 1 Luvusta ”Elämän pelissä” vipuvartena pesäpallo (Seppo Paavola)

Löytämistäni pöytäkirjoista löydän toteamuksen: "15.6.58 Raivala-Lapinneva oravasarjassa. Ottelun voitti Lapinneva juoksuin 34–10. Lapinnevan joukkueesta palkittiin Seppo Paavola, joka sai haltuunsa molemmat lusikat. Tuomarina Heikkilä."

Koen tämän tapahtuman ratkaisseen suunnan urheiluharrastukselleni, koulutuksellenikin ehkä työelämällenikin. Niinpä kertaan vielä omin mielikuvin tapahtuneen:

Lapinnevan urheilukentälle on kalkitettu pesäpallokentän rajat 15.6.1958 pian alkavaa Lapinnevan Yrityksen ja Raivalan välistä poikien Orava-sarjan (alle 14-vuotiaat) ottelua varten. Peli oli ensimmäinen meille nuorille pelaajille. Ilmassa oli urheilujuhlan tuntua ja peliin valittujen vatsanpohjassa hontelo olo. Huoltajamme Vaajamon Pertti ohjaili meitä sopivaksi katsomilleen pelipaikoille. Olisiko ollut niinkin, että joillekin joukkueemme pelaajille tämä oli ensimmäinen kosketus pesäpalloon. Tämä siitä päätellen, että Pertti neuvoi toimittamaan pallon 3-pesävahdille vierittämällä.

Pelin jännitysmomenttia lisäsi se, että ottelua tuomitsemaan oli tulossa yhteiskoulun voimistelunopettaja. Kuiskivat, että "Pulla" tulee tuomitsemaan ja samalla katseet pälyilivät metsänreunaan, tien suuntaan, josta tulijaa odotettiin. Mitä sitten kukin odottikin, niin yllätys varmaan oli metsänreunasta pöröttävä pienenkokoinen harmaa koppero. Hetken hiljaisuuden rikkoi tietävä ääni miesjoukosta, "Tsvikkaut". Kopperovaikutelma unohtui, kun sisältä työntyi rivakasti toimeen tarttuva "Pulla" ottaen tilanteen tottuneesti hallintaansa. Pelin alku viivästyi, kun Pulla edellytti, että kaikilla täytyy olla ehjä paita ja sellainen Pekallekin löytyi. Pertti oli osoittanut pelipaikakseni keskikentän ja pallot suuntautuvat usein minulle. Sain ne kiinni ja lyömävuorossa osuin hyvin palloon. Peli päättyi voittoomme eikä sitä vähätelty siksi, että vastassa oli poikien ja tyttöjen sekajoukkue. Loppuvihellyksen jälkeen kuulin Pullan sanovan toimihenkilölle: "Molemmat lusikat kuuluvat Paavolalle." Liekö tässä kahden alpakkalusikan hohteessa tapahtunut "leimautuminen" Pullan porukoihin?

Pelin jälkeen Pulla tuli tapaamaan Heikkiä ja minua. Kyseli kouluasioitamme ja kerroimme aloittavamme syksyllä kuudennen luokan kansakoulussa. Pulla muistutti painokkaasti, että meillä on mahdollisuus pyrkiä vielä tulevana keväänä yhteiskouluun. Ajatus oli meille molemmille vieras. Heikin isä otti kuitenkin kotiporukan yllätykseksi asian esille ankaraan sävyyn "koetappa poika lukea niin, että pääset yhteiskouluun". Isän kehoitus ei jättänyt Heikille valinnanvaraa eikä sitten minullekaan.

Pullan "puhuttelun" ja Leppäsen Olavin "taustatuen" seurauksena meistä tuli keväällä 1959 Parkanon yhteiskoulun oppilaita. Ehkä voimistelunopettajamme vaikutus ylti pidemmällekin: Heikki valmistui Helsingin Yliopiston Voimistelulaitokselta, minä Jyväskylän Yliopiston liikuntatieteelliseltä.

Näyteteksti 2 Luvusta ”Mailapoika” (Antti Heinonen)

Ottelun päätyttyä ja erilaisten seremonioiden jälkeen aloimme valmistautua Tahkon kanssa kotimatkaa varten jo melko viileässä iltapäivässä. Kymen läänin poliisipäällikkö Olli Asteljoki saapui kuitenkin tapaamaan Tahkoa, eikä ottanut kuuleviin korviinsa, että olisimme lähteneet ilman vierailua hänen kotonaan. Siellä Tahkon tapaamista odotti innokkaana vuonna 1936 Suomen naisten 4 x 100 metrin viestimaa joukkueen ankkurina Berliinin olympiakisoissa juossut Rauni Asteljoki os. Essman. Joukkue juoksi kisoissa Suomen ennätyksen, joka kesti 20 vuotta. Rauni eteni kisoissa myös 100 metrin juoksun välieriin. Tahko puolestaan oli Suomen olympiajoukkueen johtaja Berliinissä, ja vaikka naisten viestijoukkue jäi alkueriin, oli selvää, että muisteltavaa tulisi riittämään. Berliinin vuoden 1936 olympialaisethan olivat kaiken kaikkiaan suuri suomalaismenestys ja asukaslukuun suhteutettuna vain pieni Viro oli Suomea menestyksekkäämpi.

Tahko oli aikanaan Kisakenttä-lehden kiertokyselyssä vuonna 1928 monisanaisesti vastannut, ettei yleisurheilu sovi naisille. Hänen ajatuksenjuoksunsa lähtökohtana oli, että sellainen, mikä ei ollut ehdottoman välttämätöntä ja mihin asianosaiselta puuttuivat taipumukset eikä hän siten edes harjoittelulla pystynyt saavuttamaan, oli hyödytöntä. Naiset eivät kuitenkaan välittäneet tässä suhteessa Tahkon ajatuksenjuoksusta, mikä oli varmasti myös matkan varrella tarkentunut, ja nyt oli siis luvassa riemukas jälleennäkeminen.

Lähdimme kävelemään kohti poliisipäällikön asuntoa, ja jälleennäkeminen oli odotusten mukainen. Juttua ja muisteluja riitti niin paljon, että ajantaju hävisi, ja yhtäkkiä huomasimme, ettemme enää ehtisi viimeiseen Helsingin junaan. Poliisipäällikön mielestä hätä ei ollut kuitenkaan tämännäköinen. Hän ilmoitti tilaavansa Mustan Maijan, joka veisi meidät asemalaiturille. Näin tapahtui ja pian olimme pillit soiden etenevässä Maijassa kohti Kouvolan rautatieasemaa, jonne päädyimme asemalaiturille junan viereen. Maijasta ei ollut kuitenkaan helppo poistua, ja oli jonkin verran työlästä saada heikkoselkäinen Tahko sieltä ulos. Se kuitenkin onnistui, ja Tahkon monesti ylistettyä sanavalmiutta osoitti hänen toteamuksensa päästyämme asemalaiturille: ”Näin ahdasta ei ole ollut kuin synnytyksessä”. Ehdimme junaan ja pitkän päivän jälkeen en enää paluumatkalla vaivannut Tahkoa suuremmin kysymyksilläni. Onneksi matka ei jäänyt ainoaksi kahdenkeskiseksi tapaamisksemme, mutta siitä myöhemmin.